

ERDEI ÉS NYOMDA

Vestagabb betűvel tel. hirdetés ára 10 lei.

legélénkebb kereskedő-gazdasági terén levő diligens izraelita keresztes, lehetőleg fény-című érdeklődéseket a Benőülés jellegű a Discretio biztosítatik 3478-1

ar-német nyelvismerttel Sigmund Aschenberg, iroda, Cluj, Regele

napos, him, farkaskutya, Majális utca 24 alatt 3740-1

2 vagy 3 gyermekhez illatos, fiatal embert, aki tud. Cimet a kiadó- 3742-1

ok roman, magyar, angol, valamint irogeppel és pontosan készülő fedmann hirdető. 3405-1

v. izr. vallásos, férjhez adni emberhez. Cír a 3754-1

magyar, német és orosz kereskedelmi érettség keres. Ajánlatokat a későbbi "Könyvelő" jele 3758-1

eladó. Hirsch Tor-

bbót és szíjgyártóblank

nyben és egyben legol- magrendelések a posta- roniális talp és bőrcsőr- 3 szíjzárak készí- 3758-1

berendezett Pelle- Str. Saguna 13. sz. klós-u.) 1. hó 3-tól nyitva. Aki a nyitva- nyú u. közönség- rendelkezősége, Gárdi Imre vatott vezetésével.

tett úrmértékek gyártása 1296

D JAKAB dezett gyárban készíthető be. Ugyan- kékek kaphatók. Cluj, (Széchenyi-tér) 13. sz.

kat

an készit 1816

(volt Majális-u.)

Blue

tő illatos, tinta, paplakk minden síveges, szalagos rgitó, garantált csobb ár.

ti gyár, Cluj, telefon 12-97. eredmény. 1295

a A.

es villamoserő át- mindenféle gép- árák malomok és bővítést, javítá- s. Javító műhely ZSVÁR, 1288 99. sz.

ELET

folyóirat

évre 80 lei.

kiadóhivatal: ordinand 48.

ELET

1922. május 4

Szerkesztőség, kiadó- hivatal és nyomda Cluj-Kolozsvár, Str. Baron L. Pop. - Brassai-utca 10

Az Uj Kelet telefonjai Szerkesztőség 977 Kiadóhivatal 844 Nyomda 879 Héber osztály 455 Sz. N. Sz. 558

A kéziratok kizárólag a szerkesztőségnek címez- jék. Kéziratokat nem adunk vissza és nem öriz- betünk meg

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

V. évfolyam, 98. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. Ijar 7.

1922. május 5, Péntek

ermann Goldschmidt vezérségi árak

Romániában
Egész évre 400 lei
Félévre 220 lei
Negyedévre 120 lei
40 lei

A költő sorsa

Odesszában zsákokat ölt magára egy költő és sóváran meríti szemét Kelet felé, ahol a tavaszba valóságot álmodik egy nép. Ez a kép nem szimbolikus. A költő testét valóban durva zsákvászon borítja és reménytelen és fáradt szeme valóban a pirkadatot keresi ott Keleten, ahol a feltárló nappal egy régi nép élete tárul fel és ahová csak lázas tekintetét és foszló vágyait tudja küldeni. Nem szimbolikus kép ez, lenyűgöző és sajtító valóság: a költő, aki az új zsidó népnek a legszebb dalokat ajándékozta, zsákokat ölt, mert nincsen pénze ruhára és csak lázas és lesulyosodott tekintetét küldheti Keletre, mert nincsen pénze, hogy odautazzék.

Utasok érkeztek Odesszából Konstantinápolyba, zsidó menekültek, ők hozták magukkal ennek a nagy emberi tragikumnak, a költő pesztes sorsának híreit. Chernihowszky, a modern héber költő éhezik és halálkodik. Az éhségtől legyöngyült emberi testet háromszor tasciította a halál pítvára elé a tifusos kór, a láz kimarta belőle az élet szívósságát és mindene, ami megmaradt, az a halálal megbirkózó remény, hogy egyszer mégis látni fogja azt a földet, ahonnan az ősek profétáltak. Nincsen kenyere, se neki, se családjának, nincsen ruhája, az aszkéták durva darócába öltözik és kenyér helyett a rajongó sóvárgásából táplálkodik.

A proféták sorsa az övé. A proféta sorsa pedig a költő sorsa. A nagy proféták, akik szívük zenélő szépségével nemessé izították a nép habozó ösztöneit, nagy költők voltak. Nagy emberi igazságokat, amelyeket isteni sugallatra megéreztek és megértettek, dallamos szavakban szóták szét, hogy eljussanak és ottthont találjanak a nép szívében. A nagy proféták költők voltak, szenvedő és lázongó emberek, akik fájdalmas jajjokat sajtítottak ki magukból. Az új proféták, a mi új profétáink már nem a szenvedést dalolják. A kétezeresztendő számkivetés ideje lejárt: a zsidóság a messiási korszak korszok- bére érkezett. A zsidóság megértette a messiási fogalom igazi értelmét, amely benne van az egyetemes zsidóság erejében és amely elvezeti a számkivetetteket az ígért földjére. Az új proféták és az új költők már a nagy feltámadást dalolják: azt a feltámadást, amelyet a régiek meg- jövendöltek, amely összeszedi Izrael szétszórt népét és visszavezeti Kanaán országába.

Chernihowszky, a legnagyobb élő héber költő, szenvedéseiben osztozik a régi nagy proféták sorsával. Miként Mózes vitte az ő népét emberöltőnyi időn keresztül, emberöltőnyi időn keresztül lázas és korbácsoló himnuszokban rázta fel Chernihowszky az eltespedt zsidóságot és a gondolat röges útján vezette mindég közelebb a zsidó feltámadáshoz. És miként Mózes sem láthatta az ígért földjét, mert nagy volt és kiválasztott, Chernihowszky se juthat el a költészetében megprofétált szent földre, mert nagy és szenvedésekre kiválasztott.

Mert Chernihowszky valóban nagy. Az ő költészetében is benne van, mint a régi proféták éneklő zsoldá- raiban a zsidó emberi nagysága: az

örök emberi és örök zsidó: az egész egyetemességet átfogó szeretet. Chernihowszky, mint a régi proféták, mindenütt és mindenben megkeresi és megtalálja a szépet, a nagyot és a kiválót. Kiapadhatatlan erők vannak benne, megfellebbezhetetlen rajongások, amelyek a maga népen keresztül elvisz minden néphez, mert az ő emberi bölcsessége testvérré fogad mindenkit, aki jó, nemes és nagy. És ezt a Chernihowszkyt, a költőt és a profétát megköti a sár, lesodorja a szegénység és elnémitja a betegség. Amíg gazdag volt és

meg tudta rázni a taspedőket, kiontotta magából minden kincsét és a zsidó költészetnek új zsoldárokat adott. Most szegény, beteg, zsákba öltözik és elhagyta mindenki. A fel- rázott zsidóság már büszkén masiroz Erec Jisrael felé és őt, akinek a himnuszai megindították az ember- sorokat, megköti a sár. Mindenki elhagyta, csak a hite, rajongása maradt hű hozzá. Sóváran meríti szemét Kelet felé, ahová nem juthat el, talán soha, mert isteni kiválasztott: költő és profétáló. És a költő sorsa a hirdetés és a szenvedés.

Uj választójogi törvény készül

A közigazgatást is törvényhozásilag reformálják. Banu kultuszminiszter Erdély és a regát közeledéséről. Az erdélyi és bukovinai nemzeti pártok fuziója

Az Uj Kelet tudósítójától
A nyári szünet alatt nemcsak az alkotmányreformot előkészítő szász- bizottság dolgozik serényen, de más fontos törvényjavaslatok kidolgozása is egybehívják a bizottságok tagjait. A kormány terve ugyanis az, hogy az új alkotmány megvalósítása utána parlament a közigazgatás reformját és az új választójogi törvényt tárgyalja le.

Ezeket a javaslatokat azonban már nem az alkotmányozás jellegével, hanem mint egyszerű törvényhozás fogja a parlament megszavazni. Az „Adeverul” szerinti a napokban már meg is alakul a közigazgatási és választójogi bizottság, amelynek tagjai nemcsak képviselők és szenátorok lesznek, hanem a prefekturák kiküldöttei is.

A közigazgatás reformja a decentralizálás elve alapján

fog megtörténni, felhasználva annak a bizottságnak a munkáját, amely már az Averscu-kormány idején behatóan foglalkozott a kérdéssel és igen értékes adatokat gyűjtött egybe. A decentralizálás elvének megőrzése nemcsak a szakértőket elégíti ki, de megnyugtatja az erdélyi képviselőket politikai szempontokból is. Remélik, hogy ezáltal elkerülhetlenné válik, hogy a központból az erdélyi viszonyokkal teljesen ismeretlen regáti főhivatalnokokat küldjenek Erdélybe.

Az új választójogi törvény

iránt már szélesebb körben nyilvánul meg az érdeklődés. A regátban és a csatolt területeken összesen mintegy 4-5 féle választójogi rendszer szerint folytak le az utolsó általános választások és a legtöbb rendszertelenség, félreértés, sőt visszaélés oka is éppen választási eljárás különféleségére vezethető vissza. Az új választójogi törvény mindenekelőtt egységes lesz, ezenkívül proporcionalis, közvetlen, egyenlő és titkos.

Banu kultuszminiszter nyilatkozott erdélyi körútján szerzett tapasztalatairól

és megállapította, hogy Erdély és a regát népe között valóban súlyos nézeteltérések vannak. — Erdély népe — mondotta Banu — a regátiakat szinte ellenségnek tekintik, amely a magasabb kulturájú erdélyi román népet ki akarja zsákmányolni. Súlyos politikai hibák és elsősorban Averscuék „vasvillával való egységesítése” idézte elő ezt a

lelki diszharmoniót. Az erdélyiek meg kell értsék: a regát csak néhány évtizede haladhat a nemzeti kultúra és a civilizáció útján, de annál intenzívebb munkát fejt ki. Azt mondták: „Erdély az erdélyieké”. Nem Erdély, Bukovina, Beszarábia és a regát is az egységes román nemzeté.

A mai kormány mindent meg fog tenni, hogy a megértés és az igazi testvériesülés megvalósuljon. Kevésbé kell politizálni és többet kell a kultúra eszközeivel dolgozni. Egyetlen panasz sem hangzott el Erdélyben a regátból Kolozsvárra helyezett egyetemi tanárok ellen. Csak a politikai és adminisztratív személyek működése szította az egyenlenséget. Tartalmas, képzett és a politikai szempontokon felülmúló férfiakat cseréljen ki Erdély és a regát és ki fog derülni, amit csak az áldatlan párharc volt képes kétségbevonni: Erdély és a regát egy test, amelyet csak egy lélek hathat át.

Kicsérélik az erdélyi tisztviselőket?

A miniszterek erdélyi körútja alkalmával tett tapasztalatok alapján a „Viitorul” értesülése szerint Erdélyben hamarosan jelentős személyi változásokat hajnak végre a közigazgatásban. A liberális felhivatalos híre az erdélyi tisztviselők között nagy feltűnést keltett és aggodalommal várják az intézkedéseket, mert úgy tudják, hogy az akciót a nem kormányparti hivatalnokok eltávolítását célozza.

A nemzeti párt parlamenten kívüli akciójával

egyidejűleg az országos párttá való átszervezés munkája is előrehaladt. Ezzel kapcsolatban többször híre járt, hogy a nemzeti párt ebben az esetben más kompakt politikai szervezeteket fog felölelni, mint a bukovinai nemzeti pártot és a regáti nemzeti demokratákat.

A Lux távirati iroda munkatársa hosszabb beszélgetést folytatott Dori Popovicival, az Averscu-párt bukovinai csoportjának vezetőjével, aki Averscu kormányában Bukovina minisztere volt. A beszélgetés során Popovici nyilatkozott arra vonatkozóan, mennyiben felelnek meg a valóságnak a hírek, amelyek

a bukovinai néppártnak az erdélyi nemzeti párttal való együttműködéséről, illetőleg egygyölvadásáról szólnak.

— Az erdélyi nemzeti párt magatartása, — mondotta Popovici — nagy rokonszenvet keltett a régi bukovinai nemzeti pártban. Tényleg az a komoly igyekvésünk, hogy együtt működünk az erdélyi nemzeti párttal, amit egyébként már régebben Bukovinának Nagyromániához való csatlósások meg akartunk tenni. Akkor azonban különböző körülmények lehetetlenné tették, nemcsak a csatlakozást, hanem az együttműködést is. A volt bukovinai nemzeti párt, amely ma Averscu néppártjának szerves része, a csatolt területek politikai szervezeteivel és pártjaival való legszorosabb együttműködésben látja az egységesítés problémájának mindenkit kielégítő megoldását. A csatolt területek pártjaival annál is inkább együtt kell működünk, mert a regátbeli pártok, különösen a liberális, párt olyan politikát követ, amely a csatolt területek románosságát egyenesen elriasztja Óromániától.

Arra a kérdésre, hogy az erdélyi nemzeti párttal folytat-e már tárgyalások az egyesülés vagy együttműködés kérdésében, Dori Popovici kijelentette, hogy az erdélyi nemzeti párt vezetőivel, Maniuval, Vajdával, Popovici Mihállyal több alkalommal folytatott tárgyalásokat. Az együttműködésre vonatkozóan elvileg kész a megegyezés, hogy ez miként következéské be, az további tárgyalásoknak lehet tárgya, éppen úgy, mint esetleges közös program vagy közös taktika megállapítása.

— Mindkét részről szívből kívánók, hogy közösen dolgozzunk. Minden óra közelebb hoz egymáshoz. Az persze, hogy mint egységes nemzeti párt, avagy mint két különálló párt fogunk-e dolgozni, a jövő kérdése.

A továbbiakban Popovici kijelentette, hogy az erdélyi nemzeti párttal való együttműködés esetén, nem feltétlenül bizonyos, hogy a bukovinaiak kilépnek az Averscu-pártból.

— A közös ellenség, a liberálisok ellen, Averscu ép oly hevesen küzd, mint mi — mondotta — és a közös ellenséggel szemben egyre inkább elhalványulnak azok az ellentétek, amelyek az erdélyi nemzeti párt és Averscu között eddig fennállottak.

— Az arab-zsidó viszony enyhülése. Londonból jelentik: E napokban ünnepelte meg Palesztina arab lakossága legnagyobb vallásos ünnepét. A „Times” ezt az alkalmat a következő megállapítások leszögezésére használta fel: A fő kormányzó erőes és taktikus magatartásának köszönhető, hogy a husvéti ünnepek alkalmával a fenyegető zavarok elmaradtak. Ennek az ünnepi nyugalomnak utóhatásaként a zsidók és arabok között való viszony megjavulása mutatkozik. A cionista végrehajtóbizottságnak az az elhatározása, hogy egy arab barát palesztinai zsidót válasszon tegjál, továbbá a Jaffában megnyitott arab-zsidó bank létesítése is már a javulás szimptomáinak tekinthetők.

— Általános vizsgálat a kereskedelmi minisztériumban. Bukarestből jelentik, hogy az „Epoca” szerint az ipar- és kereskedelmi miniszter vizsgálatot rendelt el az összes igazgatóságoknál. A pénztárakat lepecsételték és azokat, akik visszaélést követtek el, felelősségre vonják. Ehhez a hírhez az „Epoca” megjegyzi, hogy a bűnösök közül már sokan nincsenek a minisztériumban, de ezek ki- nyomozásához készséggel felajánlja segítségét.

Akik a házban laknak és akik csak az udvarban

Jorga nyilatkozata a kisebbségekről

Az Uj Kelet tudósítójától

Temesvár, május 3. Jorga Miklós, aki politikai tevékenykedése között sem feledkezik meg arról, hogy igazi küldetés a történelemhez és etnografiához köti, a napokban a Bánátba utazott, bejárta annak legfontosabb városait, ahol Románia fejlődéséről és a csatolt területeknek Romániához való történelmi viszonyáról tartott nagyon érdekes előadásokat.

Vasárnap délelőtt érkezett Temesvárra, ahol a város lakossága élénk ovációban részesítette a kiváló tudóst és politikust. Az állomás épületében a hatóság és a hadsereg képviselői fogadták.

Két előadást tartott a nap folyamán, az első egy négyülésen, a másikat a katonai kaszinóban, amelyet az alkalommal zsufolásig töltött meg Temesvár közönsége. Előadásában a román nép fejlődését ismertette és történelmi adatokkal bizonyította a Bánság népeivel való ősi kapcsolatát.

— Eltekintve attól, — mondotta többek között — hogy a román nép történelme, civilizációja és karakterének ősi vonásai legjelentékenyebb részükben a Bánát népének multjával, civilizációjával és jellemével azonos, van arról is számos bizonyíték, hogy a román nép az országához csatolt részeiben mindig otthon érezte magát, hogy életének gyökerei mélyen az országrész talajába ereszkedek és semmiféle törekvés ki nem hervaszthatja abból. A civilizációnak két különböző fajtáját ismerjük:

a technikai civilizációt és a lelki civilizációt.

Kétségtelen, hogy Anglia vagy Németország technikai kultúrája magasabb fokon áll, mint Romániáé, de egy ország lelki kultúrája sem mulja fölül a román népét. Jorga ezután történelmi momentumokat ragadott ki a Bánát multjából. Előadását a következő szavakkal fejezte be: Kíváncsi vagyok, hogy éljen minden román, hogy halálos ágyán nyugodt lélekkel ezt mondhasssa: tisztességes ember voltam. Az előadás után Jorga professzor interjú adott egy temesvári újságnak, amelyben a következőket mondta:

— Hallom, azt beszéltek, hogy a délelőtti folyamán tartott előadásomban kedvezőtlenül nyilatkoztam az országban lakó kisebbségekről.

Ez természetesen nem igaz. Egész neveltetésem, multam, gondolatvilágom tiltakozik ilyen feltételek ellen. Több alkalommal kijelentettem, mi az én véleményem és mi a nép véleménye a kisebbségek jogairól. Mindenkit, aki tisztességesen dolgozik, a legnagyobb mértékben megbecsülök. Ami a román nép és a kisebbségek egymáshoz való viszonyát illeti, arról a következőket mondhatom. Ez a föld, ősi román föld. Amit az emberek itt kitermeltek, az mind román talajból virágzott ki. Ha az idők során vendégek szivárogtak az őslakosság közé, ezeket Románia mindig úgy tekintette, mint akikkel együtt munkálkodnia és együtt fejlődnie kell. A románok, akik itt meggyökereztek, olyan emberek, akik az ősi házban laknak, azok, akik idejöttek, olyanok, akik az ősi ház udvarában laknak. A megtelepülés ténye nem adhat senkinek sem jogot azok fölött, akik már a román történelem kezdetén gyökereztek meg ebben a földben. Ha hibáztattam valakit s ha ezért dorgáló szavakkal életem, akkor csupán a saját népem hibáit dorgáltam meg.

— A valóság kétségtelenül az, hogy a hagyományaitól kisajátított népség elégedetlen a mai állapotokkal és ez

bizonyos veszedelmet rejt magában. Nem lehetetlen tehát, hogy nemcsak külső ellenségek ellen kell majd védekeznie Romániának, hanem esetleg azokkal is, akik az országban laknak, de mindazonáltal külső ellenségeinkkel szövettek.

— Beszéltem a munka szükségességéről és fontosságáról, hangsúlyoztam, hogy a munka mindenkit kötelez és elítéltem a parazitákat. Természetesen, hogy nem tettem különbséget nemzetiség és nemzetiség között. Ugy látszik, akik azt állítják, hogy kellemelemlenségeket mondtam a nemzetiségekről, ezt értették félre.

Jorga professzor Temesvárról Lugosra utazott.

Három terv

a világ gazdasági krízisének megoldására

Wanderlip az angol konzorcium-tervről, Rathenau vámkonceptiójáról és az orosz javaslatokról. Génua nem tudja stabilizálni a valutát. Keynes kritikája

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Bécs, május 2. A „Neue Freie Presse”-ben a világ gazdasági kérdéseinek két kiváló szakértője írta cikkét a génuai konferencia világ-gazdasági és pénzügyi terveiről. Frank Wanderlip arról a három tervezetről cikkezett, amely különbözőképpen akarja megoldani a gazdasági válságot és különböző formulát állít fel a mai gazdasági zűlöntség megszüntetésére. J. M. Keynes a valutakérdést ismerteti cikkében. Beszámol a valuta stabilizálására irányuló törekvésekről és cikkében megállapítja, hogy a stabilizálást az európai államok közül csak Franciaország, Belgium és Olaszország nem akarja.

Nemzetközi konzorcium

Wanderlip cikke ismerteti az angol tervet, amely nemzetközi konzorciumot akar, Rathenau tervét és a moszkvai javaslatokat. Erről a három tervről a következőket mondja:

A génuai konferencián résztvevő államok csaknem mindegyikének megvan a maga terve a világ-gazdaság szanálására. A legösszetűbb és gyakorlatilag a legkivihetőbb az angol terv. Ezért ezzel a tervvel kellene elsősorban megpróbálkozni.

Nemzetközi konzorciumról

van szó. A konzorcium huszmillió font sterlinggel indulna. Már eddig is öt állam képviselője bejelentette, hogy ilyen vállalkozásban szívesen részt vesz. Más államok is hajlandók lesznek ennél a nagyarányú tervnél közreműködni. A konzorcium elnöke angol lenne, a direktorium azonban összetételében nemzetközi jellegűt kapna. A tőkét arra használnák fel, hogy egészséges és produktív vállalkozásokat létesítsenek bárhol Európában. Az igazgatóságának az is a feladata közé tartozna, hogy a piac befolyásával a fogyasztók érdeklődését olyan gyárak felé irányítsa, amelyek egyelőre keveset produkálnak.

A német terv

A német külügyminiszter terve sokkal nagyobb jelentőségű, keresztülvitele épen ezért nagyobb nehézségekkel is jár. Az ő terveze szerint nem lehet felfoldozással megoldani a mai gazdasági élet krízisét. Fantáziára, bátorságra és áldozatkészségre van szükség. A népeket új gondolatokra kell nevelni, amelyek a következménye lenne, hogy

az egész világot egy nagy munkaközösség karolná át.

Rathenau terve, hogy egy általános szerződést kössenek a világexport vámegállapításáról minden nyersanyagra. Ebből egyegyedmilliárd jövedelem származna évente, amelyet ugyanarra a célra használnának fel, amilyenre az angolok a konzorcium tervénél akarják a tőkét felhasználni. Minthogy nagyobb összegről van szó, Rathenau véleménye szerint rövid idő alatt minden ipar

területre gondol, amelyeken körülbelül ezer parasztszalád lakik. Azok, akik a koncessziót kapják, géppel és más ipari cikkel látják el a parasztokat. Megkönnyítik a többtermelés munkáját, amiért is ezek a szindikátusok a termésből procentuális részesedést kapnak.

Ezt a három tervet ismerteti Wanderlip cikke. Keynes, aki csaknem olyan nagy átfogóképességű angol pénzügyi szakember, mint az amerikai Wanderlip, a génuai konferencia problémáiról írta cikkét. Cikke többek között a következőket mondja:

Olaszország, Franciaország, Belgium

A pénzügyi albizottság munkáját gyakorlatilag befejezte. Az albizottság általános hangon általános javaslatokat tesz. Ez az általánosság azt bizonyítja, hogy az alapos rendezésre még nem érték meg a viszonyok. Egy másik konferencia, a jegybankok képviselőinek a tanácskozása, fogja majd a pénzügyi krízis megszüntetésének módjait meghatározni. Mert Génuaiban ezen a téren nem történt semmi. Olaszország, Franciaország és Belgium képviselői egyhangulag kijelentették, hogy

devalválásról az ő országaik tudni sem akarnak,

mert erős elhatározásuk, hogy valutájukat a háborúelőtti kurzusra állítják vissza. Ennek a három országnak váltófolyamatát 100—200 százalékkal kell emelnie, amiből, ha egyáltalában megcsinálható, újabb zűrzavarok fognak származni. A világnak tudomásul kell vennie, hogy Olaszország, Franciaország és Belgium a stabilizálási politika ellen foglaltak állást. Ameddig ez a stabilizálással ellenséges politika hivatalosan is képviselve lesz, a kérdés megoldatlan marad.

Chalucképző farm létesül Kolozsváron

A Jehudit és a Nőegylet együttes akciója

Az Uj Kelet tudósítójától

Az erdélyi kolónia előmunkálatainak megkezdésével egyre nagyobb lendületet vesz Erdélyben az intenzív Palesztina-munka. A zsidó regenerációnak ebbe a fontos megnyilvánulási ágába kapcsolódott be a kolozsvári zsidó nők „Jehudit” kulturagyülete, amikor keddi közgyűlésén határozatilag kimondotta, hogy chalucokat kiképző gazdasági telepet állít fel Kolozsváron. A farmlétesítés gondolatát Kohn Sári, a zsidó nők világszövetségének berlini titkára vetette fel. Eleinte ugyanis a Jehudit más Palesztina-munkára akart vállalkozni. Az egyesület annakidején elhatározta, hogy any- és csecsemővédő menhelyet rendez, ahol modern apólonóket és szülésznőket képeznének ki Palesztinába való telepítés céljából. Ez a terv már a megvalósulás stádiumába jutott és a Jehudit tagjai, de az egyesületen kívül álló zsidó nők is havi hozzájárulása befizetésére kötelezték magukat és erre a célra a Jehudit-hoz már nagyobb összeg be is folyt. Tekintettel azonban arra, hogy ennek az intézménynek a fenntartására állandó anyagi megterhelést jelentene Erdély zsidóságára, a Jehudit tehát olyan munkaprogramot választott, amely rövid időn belül rentabilis intézményekké fejlesztheti az egyesület alapításait. És erre legalkalmasabb intézmény a chalucokat kiképző farm, melynek létesítését legutóbbi gyűlésén határozta el a Jehudit.

Ebben a munkájában hatalmas segítőtársra talált a Jehudit a kolozsvári Izraelita Jótékony Nőegyletben, amely felajánlotta, hogy a Neuberger Zsigmondnak elnökölő vezetése alatt álló Napközi Gyermekegyletnek tartozó telket a farm rendelkezésére bocsátja, sőt ha a Gyermekegylet épülete felszabadul a rekvirálás alól, a fölösleges lakrészeket is a chalucoknak engedi át. A farmot még az idén akarja berendezni a Jehudit, amely felkéri tagjait, hogy a csecsemőotthonra befizetett havi hozzájárulásokat engedjék át a farm létesítési alapjának. Ezekből a hozzájárulásból a Jehudit még egy telket fog vásárolni Kolozsvár belterületén, mert a Gyermekegylet tulajdonát képező kert nem elegendő egy gazdasági telep berendezéséhez. A farmon mű- és konyha kertészetre, szövő-fonó iparra és méhészetre fogják kiképezni a chalucokat. Hogy ez a Palesztina-munka egyszersmind emberbaráti munka is legyen, a kiképzendő chalucokat az ukrainai pogromárvák közül jogjók kiválasztani.

Első időben a farm csak kis kerek között dolgozhat és ezért egyelőre csak tíz chalucot, három nőt és hét férfit fognak kiképezni, de idővel, a telep jövedelmezővé válása után a chalucok számát szűzötvenig fogják szaporítani. Ez az időpont körülbelül két évi fennállás után fog bekövetkezni, amikor is a farm tiszta jövedelmének egyrészét a Tarbut, másik részét a Napközi gyermekegyletnek hebraizációs alapja, harmadik részét pedig a Jehudit fenntartási költségeinek javára fogják fordítani.

Az előmunkálatok megkezdését a Jehudit csak addig tartja függővé, amíg Kohn Sári vissza nem érkezik Kolozsvárra, hogy a farm munkaprogramját részletesen megállapíthassák. Ugyanakkor fogja megtartani a Jehudit a tisztújító közgyűlését. A keddi gyűlés tizenháromtagú bizottságot delegált, amely az új tisztikar tagjait kijelölje. A bizottságban Bosán Gézáné, Boskovics Jolán, Diamandstein Lázárné, dr. Eisler Matyásné, Fischer Kalmárné, Guttmann Mártonné, Halász Jenőné, Indig Morné, Mezei Gézáné,

Glasner Móse előadása Marosvásárhelyt május 7-én.

Neumann
manné,
Schwarz
Az új tisz
Hogy a J
s idővel
gazdasági

Ba

A buka
ha a buka
kát el ne
rösünkkel
amit mond
aki majdn
Ugy tő
lében meg
negyven ne
Románul
mondom:

— Tess
— Tess
ich seh' si
noch ein J
Eltalált
Erre gy
halkan a
számomra
— Erro

Jöjje
mondta —
elmondta,
kozik, egy
fogja mutat
Gyanut
végig akart
— Néz
melve — é
provokátor
szóba állok
örséggel.

— Hite
engedje me
vejét, ha a

— Én
ígéretére é
ador, amit
kodni egy
hogy csak
lecsaphat r

— Szer
tott föl a b
járt idehoza
nyitom, hog
És elkié
— Dii,
Jánki o

— Mond
ki vagy te
— Wie
tod vagyok
— Szóv
— Ment

anyósomat,
Gyöngé
szeretnem v
Semem-s
látam a g
nagyságu c
szinü zafiro
sággal elvet

— Mit
Még ne
tértem és
Ugy tettem,
érdekelne
kocsit és
felé. Amiko
kérdeztem,
és mért adt

— Nézz
gának, én r
első kezéből

— Ha v
— Van

Kivette
képes kör
hivatalos ny

— Ilyen
gett — látj
írásait is el
Kisenevben,
alkalmával é

és meg
betöréssel f
— Most
Megrend
már régen r
— Szóv
ha'ja az áru
— Még
Ujra m
egészért ha

HIREK

Acher új tanokat hirdet

Nathan Birnbaum megtagadta az Agudát

Valamikor a cionista irodalmi élet és teoretikus tudomány sokat igérő féltékélye volt. Féltékély, mert Achad-Haam tudományos munkássága mellett az ő működése és önálló egyénisége való törekvése csak másodrendű jelentőségű volt. Teóriái pedig Herzl és társainak praktikus politikája mellett minduntalan Goethe klasszikus mondására emlékeztettek: „Szürke minden teória, de mindörökké zöldel az élet aranyfája.” A cionista köztudat azonban mégis az élő nagyok közé sorozta. Nem tudományos munkássága, nem irodalmi kiváltsága adta meg nimbuszát, hanem az, hogy időrendben egyike volt az első cionistáknak. Cionista volt már jóval Herzl korszakalkotó fellépése előtt is. És a zsidó köztudat olyan hálás tud lenni azok iránt, akik megértést mutatnak a zsidóság szenvedései és vágyai iránt. Az a tény, hogy Nathan Birnbaum az első közé tartozott, a zsidó nemzeti törekvések hangoztatásában, irodalmi hírnevének és tekintélyének is javára szolgált.

A nagy Herzl előfutárját és még ennél is többet: a nagy Herzl munkatársát látták a nem épen elsőrangú zsidó gondoskodóban és teoretikusban: Nathan Birnbaumban, — írói nevén Mathias Acher-ban. — Az egyéniséget azért nem lehet megtagadni tőle. Amilyen egyénen karakterisztikus az arcának minden vonása, épen olyan egyéni a lelki struktúrája. És volt valami megdöbbentő végzettség abban, hogy kezdettől fogva az Acher írói álnevet vette föl, annak az Achernek nevét, aki a talmudi idők nagy gondolkodója és egyetlen megjelölt hitehagyottja, zsidó árulója volt.

A szanremói békeszerződés nagy zsidó örömmámorába egy jelentéktelen, de dissonans hang vegyült bele. Akkor kelt híre, hogy Nathan Birnbaum a cionisták Mathias Acherje, Herzl előfutárja és munkatársa valóban Acherje lett a cionizmusnak. Megtagadta a cionizmust. És nem úgy, mint névrokona, az első Acher a zsidóságot: esondés és rosszakarat nélkül.

Az apostata Mathias Acher, a cionizmustól való elszakadása pillanatától kezdve valóságos tobzódó gyűlölettel fordult a cionizmus ellen. Miért tette? Ki tudhatná az emberi tettek rugóit kikutatni? Talán a *kitínésre* hiába vágyó egyéniség föltünése való rokkánása volt ez? Egyéni bántódottság és tehetetlenség érzete a tulszárnyalni nem tudott nagyokkal szemben? Lelki hiúság? Ki tudja. Lehet, hogy ennek is része volt benne.

Ettől a pillanattól, az apostata Mathias Acher agudistának vallotta magát. Hiszen jól tudta, hogy agudizmus: az nincs, az valami mondvacsinált és lényegében negatív dolog. De épen ez kellett neki: a negatív, a tagadás. A cionizmus tagadása mint politikai program. Az agudisták nagy örömiadallal fogadták. Mathias Acher egyszerre elérte tudatalatti vágyát: korlátlan tekintélyű vezér lett, ő lett a „legkiválóbb”. Persze csak az agudisták között. Nem volt az agudistáknak olyan kirohanása szóban, vagy írásban a zsidó nemzeti gondolat ellen, amit egy-két Mathias Acher citátummal ne támogattak volna alá. De Mathias Acher úgy látszik hamarosan észrevette, hogy aguda-tekin-télyeznek lenni még nem jelent tekintélyt és most a táviró második hitehagyásának hírére hozza.

„Wienből jelenti az I. C. B.: Dr. Nathan Birnbaum, az Aguda egyik büszkesége, nem régen egy előadást tartott, melyben többek között kijelentette, hogy minden összeköttetést az Agudával megszakított. Dr. Birnbaum olyan szervezetet akar létesíteni, mely a világ összes felekezeteinek szigorúan vallásos elemeit egyesíteni akarja és a vallásos zsidók, mohamedánok, buddhisták, keresztények stb. egységes frontját akarja

megteremteni, a mindinkább terjedő hitetlenséggel szemben. Dr. Birnbaum kijelentette, hogy sokkal közelebb állónak érzi magát egy buzgó katolikushoz, mint egy zsidó apikoreszhez.”

Olyan kézenfekvő volna mostan oszondes kérdést intézni az agudistákhoz: követik-e vezérüket a legujabb osapáson? Öhozzájuk is közelebb áll-e egy buzgó katolikus, mint egy istenkáromló zsidó? És ha nem: kit fognak ezentul idézni szóban és írásban, ha a cionizmust akarják tamadni? Mert hiába: egyetlen olyan agudista volt, aki egyéniséget képviselt, akit lehetett idézni, akit érdemes volt idézni és az is megtagadott minden közösséget az Agudával

— **A sékelbiztos közlései.** Marostorda, Csik, Háromszék, Udvarhely és Brassó megyékben a hivatalos sékelakció május 6-ikán fejeződik be. Felszólítjuk az összes e kerülethez tartozó sékelbiztosokat, hogy részletes jelentéssel kapcsolatban, amennyiben eddigelé még nem tették volna meg, a begyűjtött pénzeszegekkel nekünk haladéktalanul számoljanak el. Mindenesetre kérjük, hogy ott, ahol az akció még nem fejeződött volna be, mindent elköves-senek, hogy a lehető legrövidebb idő alatt befejeződjék. Ezuttal is felhívjuk a Marosvásárhelyhez közel-eső csoportok figyelmét Glasner fő-rabbi május 7-iki előadására Maros-vásárhelyt a Kulturpalota nagyter-mében. Reméljük, hogy a vidékről is számosan fognak megjelenni ősz vezérük tiszteletére. A harmadik kör-leiben, Temes, Arad, Krassó-Szörény és Hunyad megyékben a hivatalos sékelakció május 7-ikétől 20-ig tart. Tájékoztulunk közöljük, hogy az egyes helységeken a következők vezetik a sékelakciót, illetőleg a követ-kezőknél lehet a sékelt megváltani: dr. Brizsker Ezekiel Temesvár, Berkovits Zsidor Alsóváca, dr. Singer Jenő Arad, Lefkovits Bernát Boros-sebes, dr. Sugár Rezső Buziás, Fená-kei Herman Csermő, dr. Lauffer Andor Déva, Mailaender Ernő Fesád, Róth Hermanné Gyorok, Löwi Lipót Hátszeg, Rosenberg Simon Jébel, Pálfi Márton Karánsebes, Schön Gyuláné Lupény, dr. Perlusz Ottó Lippa, Helyi csoport Lugos, dr. Rappaport Lipót Marosillye, Fisch Bernáth Margaruszabánya, Jakab Ferenc Nagyszentmiklós, Krems M. L. Ora-vicabánya, dr. Nobel Sándor Orsova, Brunner Kálmán Perjámos, Messzer Armin Pankota, dr. Halmos Brunó Petrozsény, Fuss Márton Puj és Fehérviz, Vass Gyula Szászváros, Klein Abrahám Soborsin, Reingewürtz Géza Vulkán, Schwartz Géza Récsica, Grosz Testvérek Vinga, dr. Vajda Jakab Világos, Éliás Zsidor Pécska, Fischer Farkas Brád. Felkérjük szon elvtársakat, akiknek a helységében tévedésből eddig még tömböket nem küldtünk volna, hogy azt velünk haladéktalanul közöljék.

— **Rádió-forgalom Palesztinával.** Hivatalosan jelenti, hogy Palesztinával e napokban megindították a drótnélküli forgalmat. Anglia összes postahivatalai elfogadják Egyiptomba, Palesztinába és Szíriába szóló rádió-távíratokat. Intézkedések történtek arra nézve is, hogy ez országok a kifelé szolgáló rádió-szolgálatot megkezdhesék.

— **Egy rabbi meggyilkolása Odeszában.** Rigából táviratozzák: Ideérkezett híradás szerint Odeszában a zsinagógák felszerelésének konfiskálása alkalmával heves össze-ütközések támadtak a zsidó lakosság és a szovjethivatalnokok között. A zavargások alatt Moszkvának egyik legtekintélyesebb rabbinusát, Fein-berget, megölték. További értesítések az eseményekről, egyelőre még nem érkeztek.

— **Bolgár komitácik Jugoszláviában.** Belgrádból jelenti: Egy ötven emberből álló bolgár banda francia és olasz egységben behatolt ju-goszláv területre. Struga városból eszendőrséget vezényeltek ki a rab-lók ellen, akik hosszú ellenállás után visszavonultak.

— **Elhalasztották a konzisztoriumi választásokat.** A legfelsőbb egyházi konzisztorium mára kitűzött választási határidejét bizonytalan időre elhalasztották.

— **Előadás Maimonidesről.** Szombaton délután fél 5 órakor az Eötvös-utcai iskolában, az „Ivria” héber kultúregyesület megkeresésére dr. Ellner Cvi népszerű előadást tart Maimonides életéről és műveiről. Az érdekesnek ígérkező előadásra vendégeket szívesen lát az egyesület vezetősége. Este az Ivria a neológ iskolában tiszt-újító ülést tart és a választásokat ezuttal a megjelent tagok számarányára való tekintet nélkül megejtik.

— **Lakáshivatali panama a törvényszék előtt.** A kolozsvári szomorú emléktű lakáshivatali dunszongeléből kipattant nagyszabású panama került tegnap a törvényszék elé. Az ügy már három öves és a vádlottak jogosan csodálkozhatnak azon, hogy miért épen ők jutottak a megérdemelt balsorsra, amikor a szőnyegen fekvő néhány ezres panama csak izelítő abból a tengerből, amelyről mindenki tudott és amit már elfelejtettek az emberek. A vádirat szerint Lázár Gyula volt lakáshivatali titkár, Székely Lipót, Beck Rozália és az akkori lakáshivatal több alkalmazottjai az ugynevezett lakásrevizáló bonokkal nagy-arányú szédeltést folytattak és több hozzáforduló egyént megszaroltak. Négy-öt ezer leírt megmenegedett módon juttatták lakáshoz az arra nem jogosultakat és a pénzen meg-osztottak. Hivatalos hatalommal való visszaélést vonta ma őket fe-lelősségre a törvényszék, amelynek Bohatiel bíró az elnöke. A vádat Hossu ügyész képviseli. A tárgya-lásra több, mint harminc tanut idéz-tek be, akiket a vádlottak részben megszaroltak vagy meg akartak zsarolni. Tanuként hallgatják ki George Ivan és Boeriu volt lakáshivatali főnököket is. Mivel a tanuk nagyrésze nem jelent meg pontos időben, a vád és védelem kérésére Bohatiel elnök elrendelte elővezetésüket. A tanuk nagy száma miatt ítéletre csak a késő esti órákban kerül a sor. Lapzártakor a tárgyalás még tart.

— **Kiütéses tifusz Romániában.** Tegnap tizenegy tifusz-beteget hoztak be a tordamegyei Indal község-ből Kolozsvárra. A betegeket a jár-ványkórházban helyezték el. Hír szer-int egész Torda-Aranyosmegyében terjed a járvány. A Rador bukaresti jelentése szerint Jassiban két kiütés-es tifusz-magbetegedés történt. A hatóságok minden szükséges intéz-kedést megtették a járvány továbbter-jedésének megakadályozására.

— **A budapesti ortodox hitköz-község jubilál.** Budapestről jelen-tik: Néhány nappal ezelőtt a buda-pesti ortodox hitközötség diszközgyü-lést tartott, fennállásának félszázad-os évfordulója alkalmából. Frankl Adolf, az országos iproda elnöke és óbudai Freudiger Abrahám elnöki megnyitójukban a hitközötség kelet-kezését és fejlődését ismertették tér-ténelmi értékű beszédekben. Ez alkalommal szóba került az auto-nómia egységesítése is, amely már régi terve a magyar zsidóságnak. Az ortodoxia vezetői kijelentették, hogy e tervszel szemben meg-rendíthetetlenül a szaperatizmus ál-láspontján maradnak.

— **Egyelőre nem nosztrifikálnak magyar oklevelet.** Bukarestből jelen-ti a Rador: A közoktatásügyi miniszter elrendelte, hogy a magyar egyetemek által kiállított okleveleket a Románia és Magyarország között felmerült ezen kérdés végleges rendezéséig nem sza-bad nosztrifikálni.

— **Bolsevista szervezet Kisenev-ben.** Kisenevi forrásból a Rador Bukarestből jelenti, hogy Kisenevben az ottani sziguranca újabb nagy-arányú bolsevista szervezkedésnek jött a nyomára. Több gyanúsítottat letartóztattak, akiknél terveket találtak hatóságok és államintézmények elleni merényletekre. A szervezet ezenkívül bandákat akart összeállítani környékbeli falvak ellen.

— **Orosz-román határc incidens.** Kisenevből jelenti: Egy bolsevista banda csónakon átkelt a Dnyeszteren és megtámadta a parti őrséget. Két órai harc után erősítések érkeztek, amelyeknek sikerült a támadókat visszafüznök. Román részről veszte-ség nem volt.

— **A magyar kormány többsé-get remél.** Budapestről jelenti: A „Virradat” a választási kilátásokról megállapítja, hogy a múlt vasárnapi körút jó hatással volt a kormánypárti kilátásaira. Bethlen mindenüti ére-lyesen hangoztatta, hogy a kormány-nak van ereje és akarata a törvény-ellenes cselekmények letörésére. A „Virradat” a kormány nagy többségét biztosra veszi.

— **Pasics állapota súlyos.** Belgrád-ból jelenti az Avala-ügynökség, hogy az autóbaleset folytán megsebesült Pasics miniszterelnök állapotában rossz-szabodás állott be.

— **Stinnes és a berlini antisze-miták.** A „Berliner Tageblatt” április 26-i számában feltűnőskeltő levélváltást kö-zöl, mely Stinnes illetve Stinnes bizalmi embere, egy Human nevű kapitány között és a „Hailo” nevű berlini anti-szemita csoport vezetősége között tört-ént. Ez az antiszemita csoport anyagi támogatásért fordult Stinneshez, abból a célból, hogy egy antiszemita ten-denciájú folyóiratot adhasson ki. Stinnes a levélbeli kérésre ugyancsak levélben válaszolt, amelyben értesíti az antiszemita csoportot, hogy irásukat nagy figyelemmel olvasta keresztül és elintézés céljából a berlini üzletvezet-ő-séghez küldötte. Stinnesnek berlini bizalmi embere szintén válaszolt a ké-relmezőknek és levelében kifejtette, hogy irásbeli beadványukkal sok tekin-tetben egyetért, azonban azok a harci eszközök, amelyeket a „Hailo” anti-szemita csoport használ, az ellenfelek előtt (érted a zsidókat) már túlságosan ismeretesek és ennek következtében lehetővé vált, hogy hathatós védekezés-ről gondoskodjanak. Az volna a fel-adat, hogy új és hatásosabb harci-eszközökről gondoskodjanak és csak ilyen föltételek mellett hajlandó Stinnes a csoportot anyagilag támogatni. A ki-pattant levélváltással kapcsolatban a „Berliner Tageblatt” éles támadást in-téz Stinnes ellen, aki mint a német Volkspartei vezetőembere olyan moz-galmat hajlandó támogatni, melynek végső célja az, hogy a német munkás-ságot az antiszemitizmusnak megnyerje.

— **Eltették Deschanelt.** Páris-ból jelenti: Tegnap délután temet-tek Deschanel Pál volt köztársasági elnököt. A temetésen a kormány és a diplomáciai kar tagjain kívül óriási néptömeg jelent meg.

— **Nemzetközi sajtókongresszus.** Bukarestből jelenti, hogy ősszel nem-zetközi sajtókongresszus lesz a főváros-ban, amelyen lengyel, olasz, jugoszláv és csehszlovák újságírók vesznek részt.

— **Megkönnyítik a dunai szállítást.** Budapestről jelenti: Troubridge admirális a „Magyarország” című lap-nak kijelentette, hogy a Dunabizottság a dunai hajózás akadályainak megszü-nítésén fáradozik. Redukálni fogja a szállítási tarifákat és megszünteti az egyes államok tiltó rendelkezéseit. A tenger-nagy hangsúlyozza a dunai államok együttműködésének szükségességét, mert a gazdasági együttműködés a politikai atmoszférát is megjavítja majd közöttük.

— **Bányászercsökkentés Vulkán-ban.** Bukarestből jelenti: Craiova-i jelen-tés alapján a „Lupta” azt írja, hogy Vulkánban szerdán bányakatasztrófa volt, amelynek tizenkét munkás esett áldozatul. A jelentés szerint a „Corina” bányában a lift kötelei elszakadt, a fel-vonó lezuhant és a benne levő tizenkét bányász meghalt.

— **Junius közepén lesznek az is-kolai magánvizsgák.** Bukarestből je-lentik, hogy a kultuszminisztérium ren-delkezése szerint a magánvizsgák az egész országban junius 15-én kezdődnek.

* **Timár-utca (Str. Tabacariilor) 1.** szám alatt levő hitközösei huszár-nokban a kóser huszárak kékét: marha és növendékmarha 10, 14, 15 és 16 lei, bárány 12—16 lei, szopóborju 16 lei. A huszkelőszég.

We

Megbesz
tina a z

Az Uj Ke

Jelentette m
Chaim Weizma
szervezet elnöke
bin való tartóko
mat keresett ar
kel eszmecserő
palesztinai kér
szerint a megb
szerteket Ga
államtikár kép
képen folyt le:

Dr. Weizma
figyelmét felhív
hivatalos lap, a
mano” a románi
tartott beszédét
és olyan kijelen
amelyeket nem
közvetített m
teljesen ellenk
sével. Ha ilyen
adások lehetőség
ott a négyülés
mennyivel inkál
Palesztinában, t
szécső országba
elferdítve és ter
ba. Gaspari b
Weizmann és k
„Oszervatore R
válnáló tévedés

Arra a kérdé
Palesztinában
helyzetet fogla
kijelentette a
zsidók Erec Jis
helyet és poz
lálni,

amilyent ener
kájukkal meg
Sem többet,

— Ez egy i
tikus meghatáro
Gaspari bíboros
További
Weizmann meg
lesztinában a z
likus egyház
együttélési, m
igyekezni kell,
két kössenek eg

— Én m
egyebet, — mo
bíboros.
Végül dr.
a pápai államti
szervezet egy k
meglátogathassa
Palesztina minő
zetéről és az ott
világosítással a
boros a legnag
hozzájárulását e

Rómából je
Chaim legutolsó
több befolyásos
konferenciákat
hosszabb beszél
tarine szenátorr
államtikárával
nak befejezése u
ahol találkozni
muellal, Paleszt

Génuából je
Chaim a napok
hogy a zsidó k
tárgyalásánál je
nista világszerv
lommel megléte
férfiakat, hogy
vőjének kérdé
mandátum dol
Ugyanerre az i
risből a zsidó
nak vezértikár

Lo
jó
A londoni
közöl, melyet
visszatérő lord
társának.

— Ami sze
illeti, — mondo

Weizmann Génuában

Megbeszélés Weizmann és a Szentzsák között. Palesztina a zsidóké: sem többet, sem kevesebbet! Lord Millner Palesztina jövőjéről

Az Új Kelet tudósítójától

Jelentette már az Új Kelet, hogy Chaim Weizmann, a cionista világ-szervezet elnöke felhasználva Rómában való tartózkodásának idejét, alkalmat keresett arra, hogy a szentzsáki eszméjébe becsúszkáljon a palesztinai kérdésben. Értesülésünk szerint a megbeszélés alkalmával a szentzsáki Gaspári bíboros pápai államtitkár képviselte és következőképen folyt le:

Dr. Weizmann Gaspári bíboros figyelmét felhívta arra, hogy a pápai hivatalos lap, az „Osservatore Romano“ a római nagy zsidó négyülésen tartott beszédét elferdítve adta vissza és olyan kijelentéseket imputált neki, amelyeket nemcsak, hogy sohasem kockáztatott meg, hanem amelyek teljesen ellenkeznek a meggyőződésével. Ha ilyen dolgok és hamis híradások lehetségesek Rómában, holott a négyülés itt tartott meg, mennyivel inkább valószínű, hogy a Palesztinában, tehát Rómától messze eső országban történő dolgokat elferdítve és tendenciózusan állítanak be. Gaspári bíboros megnyugtatta Weizmann-t és kijelentette, hogy az „Osservatore Romano“ híradása nyilvánvaló tévedésen alapul.

Arra a kérdésre, hogy a zsidók Palesztinában állítólag privilégizált helyzetet foglalnak el, Weizmann kijelentette a bíborosnak, hogy a zsidók Erec Jisraélben csak olyan helyet és pozíciót akarnak elfoglalni,

amelyent energiájukkal és munkájukkal meg fognak szolgálni. Sem többet, sem kevesebbet.

— Ez egy igen finom diplomatikus meghatározás — jegyezte meg Gaspári bíboros.

További beszélgetésük során Weizmann megjegyezte, hogy Palesztinában a zsidó nép és a katolikus egyház kénytelenek lesznek együttélni, minek következtében igyekezni kell, hogy már eleve békét kössenek egymással.

— Én magam sem kívánok egyebet, — mondotta erre Gaspári bíboros.

Végül dr. Weizmann megkérte a pápai államtitkárt, hogy a cionista szervezet egy képviselője időről-ideőről meglátogathassa a szentzsáki, hogy Palesztina mindenkor politikai helyzetéről és az ottan történelmi felvilágosítással szolgáljon. Gaspári bíboros a legnagyobb örömmel adta hozzájárulását ehhez.

Weizmann további politikai tárgyalásai

Rómából jelentik: Weizmann Chaim legutolsó ott tartózkodása alatt több befolyásos politikussal fontos konferenciákat tartott. Ugyancsak hosszabb beszélgetést folytatott Contarini szenátorral, a külügyminiszter államtitkárával is. Római feladatainak befejezése után Firenzébe utazott, ahol találkozni fog Sir Herbert Samuellel, Palesztina főkormányzójával.

Weizmann Génuában

Génuából jelentik: Dr. Weizmann Chaim a napokban Génuába érkezik, hogy a zsidó kérdés esetleges megvitatásánál jelen lehessen. A cionista világ-szervezet elnöke ez alkalommal meglátogatja a vezető államférfiakat, hogy velük Palesztina jövőjének kérdését és a Palesztinamandátum dolgát megtárgyalhassa. Ugyanerre az időre érkezik oda Párisból a zsidó delegáció bizottságának vezetőjére, dr. León Motzkin is.

Lord Millner Palesztina jövőjéről

A londoni „Times“ egy interjút közöl, melyet a palesztinai utjáról visszatérő lord Millner adott munkatársának.

— Ami személyes benyomásaimat illeti, — mondotta többek között lord

Millner — én Palesztina jövője tekintetében optimista vagyok. Gazdasági szempontból hibás dolog az, ha Palesztinát szegény országnak tekintjük. Palesztina semmiképen sem szegény ország és a régi időben a mostani lakosságának sokszorosát tudta minden nehézség nélkül eltartani. Évszázadokon át tartott elhanyagolás és rossz közigazgatás következtében mindenesetre elszegényedett, azonban az új erőrekapásnak lehetőségei lépten-nyomon megnyilatkoznak. Abban a két esztendőben, amióta utójára jártam Palesztina földjén, máris

nagy javulás állott be a közállapotokban.

A palesztinai kormány szűkös eszközeivel is igen sok eredményes munkát végzett. Ami Palesztinának leginkább szükséges, az a közlekedés megjavítása és a mezőgazdaság fejlesztése.

— A jelenlegi mezőgazdasági berendezkedés egészen primitív és igen sok elsőrangú termőföld ugaron hever. Legtöbb helyen közönséges csatornázási rendszerrel valóságos csodákat lehetne elérni. Az erdőítés részére is

A hatvan éves Schnitzler

Írta: Giszakalaj János

Születésének hatvanadik évfordulóját ünnepli az irodalmi világ. A hatvan esztendőből harminchárom esztendőt írói munkásságban töltött el és európai nevezetessége lett az ugynevezett bécsi irodalomnak. Ma már valósággal unott közhelyé vált az a gondolatársulás, mely Arthur Schnitzler nevének említésére az olvasó és színházlátogató tömegek lelkében úgy muzsikál föl, mint egy pontosan beállított zenélő óra automatája, ha a rézkrajcárt becsúztatjuk a nyíláson: Schnitzler — a „Reigen“ írója, Schnitzler — a legtipikusabb bécsi költő. Soha nagyobb irodalmi blaszfémiát kritikus még el nem követett, mint az, aki elsőnek dobta köztudatba Schnitzler nevével kapcsolatban a „bécsi poéta“ fogalmát és a Reigent. Schnitzler épen úgy nem nevezhető Bécs poétájának, mint ahogy Bernhard Shaw nem London drámaköltője és Anatole France nem párisi regényíró. A nagy alkotók és nagy gondolkodók kinőnek szűkebb környezetük keretéből. Eszközökben magukon viselhetik ugyan helyhez kötöttségük jellegzetességeit, de magukból kitermeltek műveik és gondolataik egy nagyobb közösség géniuszának magatki nyilvánkozása. És itt nem az általános emberre gondolok. Az általános-emberi, mint a szó történelme is jelzi, egy legmagasabbrendű, de széles felületű „általános“ egység, melynek egy-egy pontjában egymásra találunk és egy-egy lényegülnek Shawban az angol géniusz, Anatole Franceban a francia kinyilatkozás és Schnitzlerben — az, amit egyelőre ne határozzunk meg pontosan. Maradjon egyelőre nyílt kérdésnek.

Irodalmi munkásságát az „Anatol“-al kezdette meg. Kicsiny dramatizált karcolatok, hetenként jelentek meg, irodalmi lapokban. Szerves drámai összefüggés nincsen közöttük, csak két személy állandósága teszi egyetlen egységű a hat külön karcolatot: Anatol és Max. Anatol, az ember, aki minden csalódáson és magát-csaláson keresztül szívósan keresi az életboldogságot, az élet értelmét. Nem találja, de tört erővel, vesztett ifjúsággal újra kezdi a mindhiába keresést. És Max, a barátja, aki fensőséges, bölcs mosollyal nézi Anatol hiába való vergődéseit. Mintha csak azt mondaná: szegény ember, vergődve — és bohócunkneket hányva keresed az élet értelmét és észre se veszed, hogy épen ez a vergődés és bohócoklás az élet értelme. Mint minden igazi komédiának, az „Anatol“-nak is tragédia a magja. Anatol egyre ismétlődő keresésében és kigunyolt, hiábavaló újrakezdéseiben, mintha csak a prédikátor komor csengésű monoton

igen nagy tér áll rendelkezésre. Az erdőítést könnyen keresztül lehet majd vezetni és valóságos áldás fog belőle az országra fakadni. Épen így szükséges lesz

a palesztinai kikötők kiépítése.

Palesztina nem kicsiny ország és egész könnyen vállalhatja nagyobb államkölsönt, amellyel aztán az egész országot talpra lehet állítani. Az a föltevés, hogy Palesztina az angol adófizető polgárok részére bármiféle terhet jelent, tévedésen alapszik. Néhány esztendő elmúltával egyáltalán nem fog terhet jelenteni.

Ehhez az interjúhoz a „Times“ megjegyzi, hogy a maga részéről teljes szimpátiával kíséri a cionistáknak aspirációit és csak sajnálatos, hogy politikai eszközeikben nem érthet velük egyet. A jelenlegi dilemmából való kivetelő utat abban látja, hogy a cionisták kapcsolják ki vagy mérsékeljék politikai ténykedésüket Palesztinában.

Tudvalevő dolog, hogy a „Times“ és az egész Northcliffe-sajtó néhány hónappal ezelőtt koncentrikus támadást intézett a cionizmus ellen. A világ-szervezet vezetőségének nem kicsiny politikai eredménye, hogy Anglia legtekintélyesebb sajtóorgánuma máris ilyen békülékeny hangon ír a zsidó Palesztináról.

szavait hallanók vidámabb ütemben: „Emberöltő mulik és emberöltő kezdődik és mindörökké áll a föld... Körbe, körbe, megyen a szél a pályáján és elnyugszik a szél... mindaz, ami volt, az leszen is, minden ami történt, az történni fog és nincsen új a nap alatt... de sok bölcsességben sok a keserűség és aki tudást gyarapít, az sebeit gyarapítja...“

Schnitzler eredetileg orvosi pályára készült és mielőtt teljesen az irodalomnak adta volna magát, rövid ideig, mint kezelőorvos működött. Irodalmi tevékenysége hamarosan lehetetlenné tette, hogy a praktikus orvosi hivatásnak éljen, azonban írásaiban elejétől végig megmaradt orvosnak, az orvosi tudomány egyik legnehezebb, legtitkosabb területén buvárkodó kutatónak. Drámáiban, elbeszéléseiben és egyetlen nagyobb terjedelmű regényében, mindig az emberi lélek rejtelmeit, az emberi cselekedetek titkos rugóit keresi. És talán nem is véletlen, talán van abban valami a vérségi géniusz tudatosságából vagy végzettségéből, hogy az emberi lélekben egyik legnagyobb fölfedezését, két rokonszarmazású gondolkodó egyszerre sejtette meg és egyszerre tárta a világ elé. Ugyanakkor, amikor a zsidó Freud professzor tudományos kísérletekkel fedezte és tárta fel a tudatos emberi ént, mellette a tudatalatti emberi ént, ugyanakkor a zsidó Schnitzler költői rásejtéssel találta meg ugyanazt a tudatalatti ént, mint az emberi életnek hatalmas, sőt egyetlen hatóerejét. Freudnál a hideg, tudományos gondolkodás és kutatás összegezője, Schnitzlernél az állandó, magát emésztő, magát gyötörő feleletkeresés eredménye volt ez. Az emberi cselekedetekben állandóan a végzettség, a tudatos akaratlan túli kényszerűség jelenségeit látja meg az éles szem. De mi az oka ennek a kényszerűségnek és ki az irányítója ennek a végzettségnek? Nem maga az élet, nem az életjelenségek: a végső ok, az ami nyugtalanít. Keresni a végső okot, lépésről-lépésre követni, amíg megmarkolhatjuk: oros faji jellegvonás ez. A zsidó individuum istenkeresése. Schnitzler lépésről-lépésre érkezett el a végső megsejtésig. 1892-ben, a Paracelsus című drámájában, melynek hőseül nem minden tudatosság és célnak nélkül választotta épen a nagy német misztikust és kabbalistát, — még csak nyugtalanítja a kérdés. 1898-ban, a „Zöld Kakadu“-ban már a konstatálás megdöbbenése lüktet ki drámájából.

Ime, az ember, aki tudja a vesző

dolmeket, ösztönszerűen fél, retteg a pusztulástól és mégis, valami örögi hatalom, valami kikerülhetetlen és legyőzhetetlen végzettségűségi odahajítja, odatereli mint valami akarattalan barmot a veszély és pusztulás taglója alá. De ki az, mi az a végzet, az az emberinél felsőbb akarat, a végső ok? — 1900-ban megírta a „Die Frau mit dem Dolcho“ című verses drámáját. Az asszonyoknak hűtlenné kell válnia és ölnie kell, mert valamikor, egy előző életben már keresztül ment ugyanezeket a bünyökön és a volt életben elkövetett tetek és gondolatok mosti énként tudatalatti részében örökké élnek, ők parancsolnak gondolatainknak és elkövetendő tetteinknek. És hiába minden ellenszegülés, a tudatalatti ént, az egyszer már élt én parancsait teljesíteni kell, mint a bábnak a rángató kéz parancsát. „Mert mindaz, ami volt, az leszen is, minden ami történt, az történni fog — és nincsen új a nap alatt...“ Igen, ez már a köznapi értelmezésben vett metafizikát tulhaladó, túlzárnyaló miszticizmus és a zsidó faj géniuszának őseredeti megnyilatkozása. Nem véletlen dolog az, hogy a tudatalatti ént létezését egyidőben és épen ez a két nagy gondolkodó találta meg: a zsidó Freud professzor és a zsidó Arthur Schnitzler. Mind a kettő orvos és mind a kettő zsidó. Egyéniségüknek és gondolkodásuknak faji megadottsága azonos. Csak eszközeik és módszereik voltak különbözők. Nem véletlen, hogy ugyanazt az eredményt találták meg.

Mikor Schnitzler első zsidó vonatkozású műve: egyetlen nagyszabású regénye, a „Der Weg ins freie“ (1905 — 1907) napvilágot látott, valóságos irodalmi szenzáció számba ment. A felületes bálmulók és hódolók tömegei nem tudták mire vélni a dolgot. Hegyan! Schnitzler, a legbécsibb bécsi poéta, az asszonyok kedvence, az emberi szerelmek és szeretkezések drámaírója egyetlen nagy regényében zsidó gondolatokat, zsidó sorsokat és zsidó fájdalmakat is megérezte! Sőt, regénye egyik legszimpatikusabb hőseinek alakját, arcát és jellemét magabevallottan Herzl-ről, a cionista vezérről, a modern zsidó nemzeti hősről és nagy álmodóról mintázta. Emlékszem, maguk a cionisták is meg voltak lepve és a cionista folyóiratok úgy számoltak be róla, mint valami örvendetes, de egészen váratlan jelenségről. Milyen kevéssé ösmerték, milyen kevéssé követték nyomon ezek a felületes bálmulók és tucatrajongók, de maguk a cionisták is Schnitzler irodalmi fejlődését! Nem véletlen és nem váratlan volt Schnitzlernek ez a cionista megnyilatkozása és nem is külső körülmények váltották ki belőle. Az, hogy a nagy Álmodónak, Herzlnak személyes jóbarátja volt, hogy lefizette és fizeti most is a sékelt, nem befolyásolhat olyan erős gondolkodó egyéniséget mint Schnitzler. Schnitzler a maga egyéni útján fejlődött, saját magából nőtt ki és minthogy individualitása őseredeti zsidó faji individualitás, — fejlődésének útja előre meg volt határozva. Az általános emberiben el kellett érkezzék addig a megsejtésig, amit tudományos tételében az ugyancsak zsidó Freud állapított meg: mert ez a zsidó gondolat végzettszerű útja. Keresni a végső okot. Keresni az istent. Szűkebb értelemben vett társadalmi meglátásaiban el kellett érkeznie a cionizmusig: mert ez is a zsidó gondolat végzettszerű útja. Amit Herzl félig tréfásan, de lélektani mély meglátással úgy fejezett ki, hogy: „csak kétféle zsidó van a világon: az egyik, aki már cionista, a másik, aki lesz cionista“. Az irodalmi világ csak lassan törődött belé ebbe. De belé törődött. Mikor 1912-ben színré került Schnitzler zsidó drámája, a „Professor Bernhadi“ már mindenki megnyugvással vette tudomásul, hogy a „legbécsibb“ bécsi költő a legnagyobb zsidó költők egyike, akinek nemzsidó tárgyú írásai-ból is az örök zsidó géniusz sugározza fényét a világra.

Perfekt
gyors és gépirónő!
sürgősen keressünk. Jelentkezhetni Zsidó Nemzeti Szövetség irodájában Calea Regele Ferdinand 48.

KÖZGAZDASÁG

Rét millárdot keres az állam a lisztvá. árláson

Ötezer vagon lisztet vásárolt a kormány a malmoktól. A lisztet az állam a svájci tartozások törlesztésére fordítja. Állami kedvezmények a szállításon

- Az Uj Kelet tudósítójától -

A kormány és a romániai malmok megbízottai közt folyó tizenkétnapos tárgyalások tegnap Bukarestben befejeződtek. A megállapodás a malmok részéről a kényszerregezés látszatával bír és különösen sérelmes az amugy is sok válságon átesett erdélyi és bánáti malomiparra. A kormány azért, hogy külföldi tartozásai törlesztésére ezt az utat választotta, igen jelentékeny megtakarítást szerzett az államkincstárnak, de érzékenyen megkárosította a malomipart.

A tárgyaláson a kormányt Bratianu Vintila pénzügyminiszter, Sassu kereskedelemügyi miniszter és több szakreferens képviselte, a malomipart pedig a regáti malomszindikátus képviselőin kívül az erdélyi és bánáti malomszövetség vezetői közül báró Neumann Károly, Schauer Béla, Kálmán Jenő és Hoffmann Ödön titkár képviselték. A pénzügyminiszter már a tárgyalások elején határozottan tudtára adta a malmosoknak, hogy a kormány semmire sem ad permissz, ellenben hajlandó az egész lisztfelesleget méltányos áron átvenni, hogy azt a Svájccal szemben fennálló tartozásai törlesztésére fordítsa. A malomipar megbízottai kijelentették, hogy hajlandók a lisztfelesleget kg.-ként 6-50 leies árban átadni. A kormány 5-15 leies árat ajánlott fel a malmosoknak, akik erre kimutatták, hogy az 5-15 leies ár csődbe viszi az egész romániai malomipart. Hosszas vita után 5-53 leiben állapodtak meg. A szállításra vonatkozólag a kormány kikötötte, hogy az árut ab Galac kell elszállítani. Az erdélyiek nem fogadhatták el ezt a feltételt, mert a minőségileg jobb erdélyi és bánáti lisztet nem akarták a regáti liszttel összekeverni. Az erdélyi álláspont igazságosságáról sikerült a kormány megbízottait meggyőzni és beleegyeztek abba, hogy a kétezer vagon erdélyi és bánáti lisztet franco Bucho (svájci határ) vonaton, rezi költségen szállítsák. A regáti malmok a kikötőben való berakodásnál tizenöt százalék átrakodási díjat fizetnek, míg az erdélyi malmok az erdélyi és bánáti liszt Svájcban való eladása utáni hasznóból 10 százalék kommissziós díjat kapnak az államtól. Az állam az 5-53 leies árban átvett lisztet Svájcban tizenhárom leies árban megfelelően fogja értékesíteni, ami ötezer vagonnál a költségek leszámitása után több mint kétmilliárd lei hasznot jelent.

Az átvétel módzatának megbeszélésére egy háromtagú bizottság indul a napokban Svájcba, amelyben az erdélyi és bánáti malomszövetség tagja, Schauer Béla temesvári műmalomigazgató is helyet foglal.

Belföld

(x) Minisztertanács a vasuti közlekedés megjavítása ügyében. Bukarestből jelentik: A Rador telefonjelentése szerint tegnap délután újabb minisztertanács volt, amely az erdélyi, bukovinai és beszarábiai vasuti közlekedés megjavításáról tárgyalt. Foglalkoztak a megrongált beszarábiai vasutak helyreállításával is, melyre vonatkozólag már két év előtt tervezett készült, de nem lett végrehajtva.

(x) A moszkvai román arany. Bukarestből táviratozzák: Duca külügyminiszter ma táviratot kapott

Bratianu miniszterelnöktől Genuából, hogy az oroszoknak átnyújtott szövetséges jegyzék a beszarábiai és a román arany kiszolgáltatásának kérdését is magába foglalja.

(x) Kereskedelmi társaságok csak a minisztérium engedélyével működhetnek. Bukarestből írják: A pénzügyminiszter átiratot intézett az igazságügyminiszterhez, valamint rendeletet adott ki az erdélyi és bukovinai pénzügyigazgatóságokhoz, amelyek értelmében a kereskedelmi és ipari minisztérium jóváhagyása nélkül semmiféle kereskedelmi társaság nem létesülhet és nem működhetik.

(x) Meghosszabították az idegen valuták bejelentésének határidejét. A bukaresti kereskedelmi- és iparkamara tudvalevőleg a kormány megbízásából kimutatást készít a romániai kereskedők külföldi tartozásairól. Erre a célra az iparkamara felosztotta az ország összes kereskedőit, közzöljék Hagi Theodorache kamarai elnök címére összes idevonatkozó adataikat. Az adatok benyújtásának határideje május elseje volt, de a felhalmozott munkára való tekintettel - mint Bukarestből jelentik - ezt a határnapot most május 15-én állapították meg. A kamara vonatkozó kommunikéje hangsúlyozza, hogy újabb terminust nem fognak megjelölni.

(x) A likör- és rumgyárosok memorandumja. Megírta az Uj Kelet, hogy az új élelmiszergyártásról szóló törvény megszünteti a hideg uton előállított rum és likörök gyártását. Ez a törvény valóságba sodorta az egész romániai rum- és likörgyártást, mert máról-holnapra lehetetlen átszervezni az üzemeket a meleg uton való gyártásra. A gyárosok most memorandummal fordulnak a bukaresti egészségügyi felügyelőséghez és az illetékes minisztériumhoz, hogy a törvény feltűnően sérelmes intézkedéseit ne hajtsák végre, vagy bizonyos időre függeszék fel. Ezzel szemben megígérik, hogy a likörrelvevést ezután csak elsőrendű gyártmányokon fogják feltüntetni.

Külföld

(x) Az amerikai börtörzst terjeszkedése. Az amerikai börtörzst közös eladási szövetet létesít Ausztriában, Csehszlovákiában, Jugoszláviában és Romániában.

(x) Részvénytársaságok alapítása Jugoszláviában. Belgrádból jelentik: Jugoszláviában, ahol eddig részvénytársaságok alapításához csak a kereskedelmi törvényeszkék jóváhagyása volt szükséges, a jövőben csak előzetes kormányengedély alapján lehet új részvénytársaságot alakítani.

(x) Vasuti kedvezmények Csehszlovákiának. Rómából jelentik: Triesztben legközelebb olasz, cseh, jugoszláv megbízottak vasuti konferenciát tartanak, amelyen leszállítják az adriai fuvardíjteleket és Csehszlovákiának jelentékeny kedvezményeket biztosítanak a trieszti kikötőben.

(x) Magyarország külkereskedelmi mérlege. Budapestről jelentik: Magyarország 1921. évi külkereskedelmi mérlege hatmilliárd magyar korona passzívával zárult.

A Zsidó Nemzeti Alap erdélyrészi irodájának X. számú kimutatása

(Az előző szám folytatása)

Gruber Klára 41, Mózes Róza 38, Krausz Erzsébet 33, Erdélyi György 18, Schwartz Klári 25, Izsák Gizi 21, Atlasz Borbála 10, Schésinger Ibolya 10, Kain Anna 59, Szirmai Irén 29-50, Rothmann Annuska 26, N. N. 850, Diósi Gabriella 52, N. N. 19, Fülöp Aranka 37, N. N. 36, Herz Ella 11, Mendelovits Fáni 71, Weisz Ilona 24, Hitter Anna 15, Grósz Irén 54, Leichtman és Fisch 43, Csillag Magda 23, Spitzer Ilona 27, Wieder Paula 86-50, N. N. 39, Wégh Jolán 51, Fried Livia 30, Maudel Magda 8, Mittelman I 18, Wieder Ilona 49, Gottfried Róza 20, Grünberger Irén 7, Grünberger Róza 30, Goldberger E. 27, Steinbach Klára 38, Farkas Mária 80, Steinbach Klára 20, Friedman Ilona 68 50, Löwinger Erzsébet 50, N. N. 20, Schlésinger Aranka 59-80, Schwartz Elza 40, Reiter Ella 20, Egri Szeréna 20, Menzel Berta 19, Weisz Irén 43, Deutsch Klára 27, Schwartz Jolán 18, Rosenberg Blanka 29, Ritter Ella 8, Weinstock Anna 40, Kepes Erzsé 50, Stern Klári 42 50, Grün E. 5-50, Kohn Róza 20, Deutsch R. 10, Steinberg Adél 32 50, Weisz Margit 52, Róth Ilona 120, Goldstein Anna 55, N. N. 5 lei.

(Folytatás a következő számban.)

MOLYKÁR

ellen megvédi

SZŐRME RUHÁIT

Tűz és betörés ellen biztosítva.

1333

Javításokat téli szeszonra már vállalunk

Eisen-fädter & Comp. szőrmearuháza CLUJ-KOLOZSVAR, Cal. Victoriet (v. Kossuth Lajos-utca 7 szám.)

Festék árak

Falzdöd, smaragdöld, pompejvörös, venyigefekete, okker, sáttinóber, ultramarin, vaspor. Anilin festékek Meister Lucius féle. Salétrom, salycil, cacaomassa, cacaovaj állandóan raktáron.

Léb Fiverek Cluj, Telefon szám 471.

Női-, férfi- és gyermek-harisnyák

nagy választékban érkeztek

SUGÁR & CO

sportfelszerelések, kötött áruk és úridivat cikkek áruházába.

Football és atlétikai felszerelések olcsó árakkal, minden minőségben állandóan raktáron.

TUNGSRAM

Központi szállóban minden este 9-hor
Olga & Teddy
schimmyestélye

Schasz Chewra Talmud Tanegylet Cluj

Értesítés

A cluji aut. ort. izr. hitk. fenhatósága alatt álló Schasz Chewra Talmud Tanegylet folyó hó 7-én vasárnap délután 2 órától 6 óráig a Mikes Kelemen utca 13 szám alatt modernül építendő imaházban igen előnyös feltételek mellett levő üléseknek örökáron való eladása ügyében Széchenyi-tér 39 számú imaházban a templom építbizottság ülést tart, melyre minden ülést venni szándékozók tisztelettel meghívotnak. Az imaház augusztus 30-án készen lesz.

Cluj, 1922 május 3.

Templomépítő Bizottság Választmányva

Megjelent az új lakbérleti törvény

Lakk, háztulajdonosok és könyvkereskedők figyelmébe!

Bizományosoknak, könyvkereskedőknek magas jutalék

a Fraternitas kiadásában megjelent az új lakbérleti törvény hiteles magyar szövege, kiváló szakember előszavával és magyarázatával.

Ára 6 lei.

Megrendelhető: a Fraternitas nyomdai vállalatnál, Cluj, str. Baron L. Pop 10 - Friedmann hírlap-irodájánál Cluj, Piaza Unirei és az Uj Kelet kiadóhivatalában.

Ha gyorsan kiszolgált, pontosan kimért és jó tűzifát akar, forduljon a Frenkel-fatelephez (volt Janovits és Tso) Strada Aprinjoarelor (Gyufagyár-u.) 13. Telefon 2-90, 4-01, 2-64.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Habima Erdélyi Zsidó Színpad

Die Mesümédész. Szokatlanul üres padosorok előtt játszottak szerda este a kintinó jiddisek. Okát nem a közönség részvétlenségében kell keresni, inkább abban, hogy a publikum nagyrésze nem szerzett idejekorán tudomást a társulat vendégszereplésének újabb meghosszabításáról. A „Die Mesümédész” tipikus produktuma lengyel-zsargon színműirodalomnak, énekes, táncos sorsdráma. Az együttes ezalkalommal is a javát adta művészetének. Strammerné a hitét és családját megtagadó leány és Rabinovitz a megtört apa szerepében erős realizmust vitt a színpadra. Strammer és Rabinovitz énekes szerepeiben igen kellemesek voltak. A darab többi szereplői is nagyban hozzájárultak, hogy feledtetni tudták a gyér közönséggel a kongó ház rossz hangulatát.

Heti műsor:

Szombaton: Sabbesz kajdes, operette 3 felvonásban.
 Vasárnap: Sztrehele will chaszene hoben, énekes vígjáték 3 felvonásban.
 Hétfő: Schwestern E fersucht, színmű 3 felvonásban.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Péntek: Rendez-vous. (Ujdonság először. A színész nem ember. A gimnazista leány. (Kabará-est. Berky Lili és Gózon Gyula együttes vendégjátékával. Premióre-helyárakkal. Bérletszűnetben. A premióre-bérlet helyett hétfő déli 12 óráig tartja fenn a jegypénztár.)
 Szombat d. u.: A nagyságos asszony táncosa. (Népszerű opera előadás délutáni mérsékelt helyárakkal.)
 Szombat este: Üdvöskö. (Operette-repriz új betanulással s új szereposztással. Premióre-helyárakkal. Berky Lili és Gózon Gyula együttes vendégjátékával. Napi bérlet 138. szám. B.)
 Vasárnap d. u.: Hamupipőke. (Gyermek-előadás, délutáni ólós helyárakkal.)
 Vasárnap este: Tót leány. (Új betanulással és új szereposztással. Berky Lili és Gózon Gyula együttes vendégjátékával. Premióre-helyárakkal. Napi bérlet 139. szám. C.)
 Hétfő: Kis király. (Berky Lili és Gózon Gyula együttes vendégjátékával. Premióre-helyárakkal. Napi bérlet 140. szám. D.)
 A műsorra tűzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztáránál.
 Elveszett paradicsom — Berkyvel, Gózonnal. A jövő hét színházi szenzációja egy új, telivér párisi darabnak a bemutatása lesz. Címe: Az elveszett paradicsom, Hennequin írta és Heltai Jenő fordította magyarra. A bemutató érdekességét emeli az, hogy a két főszerepet Berky Lili és Gózon Gyula fogja játszani.
 Szombaton délután: Nagyságos asszony táncosa. A Sevillai borbély szombat délutánra hirdetett előadása elmarad. Helyette a Nagyságos asszony táncosa c. francia bőhozat fog színikerülni ólós helyárakkal.
 Kis király: Berkyvel, Gózonnal, Kolbayval. Igen nagy az érdeklődés a hétfői előadás iránt, amikor Kálmán Imre pótlókus szép operettje, a Kis király fog színikerülni. Zozó szerepében Berky Lilivel, Montarini szerepében Kolbay Il dikóval s a címszerepben Gózon Gyulával.

Apollo mozgóban: Pénteken fut utoljára a nagy sikert elért, megkapó romantikus kalandortörténet, Moly, az utca leánya Szombaton a legszenzációsabb filmek egyike, Egy törpe gonosztevő története, bűnügyi dráma. Vasárnap, Nyugat, az amerikai Pathé-gyár, csodaszép filmlátványossága.
Egyetem mozgóban: Péntek, szombat soha nem látott filmlátványosság, a világ-szerte, óriási népszerűségnek örvendő sport-filmek legelsője: Carpentier és Dempsey

TÖZSDÉK	Lei	cseh kor.	márka	fran. frank	svájci frank	lira	osztr. kor.	magy. kor.	font sterl.	dinár	leva	lengy. márká	dollár	holl. forint	török font	svéd kor.
Bukarest valuta deviza	---	280	4950	1292	2650	733	195	1950	608	170	---	390	140	---	89	---
Bécs valuta deviza	5750	100	27 1/2	6500	1555	43750	---	1035	365	2875	---	20250	871250	315	---	---
Prága valuta deviza	---	---	1725	470	996	272	70	667	228	73	36	124	5155	1974	---	---
Berlin .. valuta deviza	---	595	---	6766	5870	1605	35670	3760	135250	---	---	---	30450	11750	---	---
Zürich .. valuta deviza	---	1005	175	---	---	2755	625	66	---	180	---	13	517	---	---	---
Paris valuta deviza	---	2150	3 1/2	---	212	58 1/2	1/2	---	4863	---	---	9/32	109650	---	---	---
Budapest valuta deviza	545	1529	270	7275	---	4225	96250	---	3540	---	---	---	784	---	---	---
	545	1530	274	7225	153	4225	970	---	3520	1 084	---	---	---	---	---	---

boxmeccse. A világbajnokságot, Chicagóban vívott, nagy döntő küzdelem érdekes képe. Ezenkívül kacagató vígjáték-műsor Vasárnap rendkívül érdekes, izgalmas erkölcsregény filmen, az Aranyklub. Főszerepben a Nordisk-filmek kedvence stárja, Mady Christians. Krisztiania előkelő ifjúságának, szerelmi tévelygéseit bélyegzi meg ez az irányfilm, mely megmutatja, hogy a bűn otthonos lehet, a fényes palotákban is.
Urania mozgóban: Pénteken az Ufagyár művészegyüttesével, izgalmas, érdekes meséjű bűnügyi dráma, Egy törpe gonosztevő története. Szombaton A halál ura, egy orvos tragikus regénye. Dráma, főszerepben a híres Bernd Aldor. Az orvos tragikuma abban csuesosodik ki, hogy vallja, miszerint, lelkiismeretes orvosnak joga, sőt kötelessége, könnyű halált adni oly betegnek, aki már menthetetlen. Egy ily tetteinek következményei halálba kergetik. Vasárnap nagy amerikai sláger, a Cigánygentleman. Egy előkelő ur és egy cigányleány gyermeke, kit atyja családjá megtagad, mint méltatlant, nemes bosszút áll anyja tönkretévőin.

Felelős szerkesztő: MARTON ERMŐ
 Kiadó: FRATERNITAS nyomdái.

Dughagyma

nagyban kapható 3732-1
Singer Aronnál
 Oradea-Mare, Zöldfa-utca 8. sz.

ÁTUTALÁSOKAT!

a külföld bármely részébe legszolidabban eszközöl a

Forgalmi Bank Rt.

Cluj, az Urania palotával szemben. Idegen pénznemek vétele és eladása, folyó számlák, lombard-kölcsönök, betétek naptól-napig a legmagasabban kamatoztatnak.
Telefon 1-69 és 7-25.

Schönberger, Spitz & Co.

Köttött-, szövött-, rövid- és norinbergi áruk nagykereskedése

Oradea Mare—Nagyvárad

Nagypiac-tér és Reáliskola-u. sarok

Olcsó árak!

1352

Juhtulajdonosok és turógyárosok!

Mielőtt sajtoltóval látnák el magukat, saját érdekében tegyenek kísérletet a cseppfolyós és poralaku

„Agricco“

sajtoltóval, mely friss és kétszeresen koncentráva lévén igen kiadós és a legjobb minőségű turó előállítására alkalmas.

A cseppfolyós „Agricco“ sajtoltó mindenütt eredeti 1 literes és 1/2 literes üvegekben, a poralaku pedig mindenféle nagyságu skatulyákban ke.ül eladásra.

Övadjonanak az utánzatoktól, mályok eironják a tejkészítményeket.

Megrendelésekkel forduljanak

D. Blau & Co Galati céghez.

Postai és vasuti szállítás!
 Egész Erdélyben agilis ügynökök kerestetnek.

ENGROSISTAK DETAILISTÁK

legolcsóbban vásárolhatnak a 1312

PROGRESS

rövidáru import cégnél
 Oradea-Mare Nagypiac-tér 5

Bőrlábszárvédő

elsőrendű anyagból fekete, barna és sárga színben 1286

Krébs János szlijgyártó

Cluj, Calea Regele Ferdinand 77.
 Kereskedőknek árkedvezmény!

Hitter és Breuer

szesz, bor, sör és pálinka nagykereskedők

Oradea-Mare—Nagyvárad

Gilányi-u. 8. sz.
 Saját földenkben termelt gyümölcs-pálinkák és borpárlat 1351

GUTFRIED és HERSKOVITS

Oradea-Mare (Nagyvárad)

Piata Unirei 12
 Telefon szám 211.

Megrendeléseket postán eszközölünk.

Erdély legnagyobb és legszolidabb importörjei. Komplet vagon olasz Clarc-cérna valamint nyári harisnyák, keztyük és horgolt nyakendők érkeztek. Állandó nagy raktár mindennemű rövidáruban. ooooooooooooooooooooo

Szép, izléses nyomtatványt csak az UJ KELET nyomdája készít

Névjegyeket, eljegyzési, lakodalmi kártyákat, üzleti nyomtatványokat a legrövidebb idő alatt és a legjutányosabban szállítunk.

„Fraternitas“-nyomda Cluj—Kolozsvár Str. Baron L. Pop (Brassai-u.) 10. Telefon 879.

KAR
 egvédí
 RME
 ÁIT
 és
 ellen
 tva.
 1333
 sokat
 ár vállalkozk
 & Comp.
 a CLUJ—
 R, Cal. Vic-
 suth Lajos-
 szám.

árak
 zoid, pompej-
 ete, okker, sa-
 n, vaspor. Ana-
 er Lucius féle.
 cac-omassa,
 óan raktáron.
 Telefon szám 471.

yák
 sportfelszere-
 lések, kötött
 áruk és uri-
 divat cikkek
 áruházába.

ikai felszere-
 ban raktáron.

AM

ud Tanegylet Cluj

sítés

izr. htk. f-m-
 Schasz Chewra
 folyó hó 7-én
 óráig a
 13 szám alatt
 imaházban igen
 mellett levő ülések-
 eladása ügybeu
 ámu imaházban a
 ttség ülést tart,
 st venni számdé-
 meghívotnak.
 usztus 30-án ké-

3.
 olomépitő Bizottság
 Választmányva

Strada Aprijoarelor
 on 2-90, 4-01, 2-64.

SPORT

Labdarugás

Steinhübel Zoltán Kolozsvárt. A május 7-én eldöntésre kerülő Haggibbor—CCFR és Victoria—Universitátes elsőosztályú bajnoki mérkőzések bírójának személyére nézve a csapatok megegyeztek. Mindkét bajnoki mérkőzés vezetésére a Haggibbor—MTK meccset kitűnően vezető Steinhübel Zoltán (Gloria-CCFR) aradi szövetségi bírót kérték fel, aki a meghívást elfogadta. Kolozsvár sportközönségének tehát május 7-én újlag alkalma nyílik Steinhübel kitűnő bíraskodásában gyönyörködni.

Városközi válogatott mérkőzések. A labdarugószakosztály szerdán este tartott ülésén állapította meg a tavaszi szezonban Kolozsvárt megtartandó városközi válogatott mérkőzések sorrendjét. Május 10-én Marosvásárhely válogatott csapatával mérkőzik a legjobb kolozsvári tizenegyet, május 23-án pedig a viharos előzményű Kolozsvár—Nagyvárad városközi válogatott mérkőzést tartják meg. A válogatott csapat összeállítására trialmérkőzések tartását határozta el a labdarugószakosztály. Harminchárom játékost jelöltek ki a trialmérkőzésekre és minden kijelölt játékosnak szigorú kötelezővé tették a tréningeken való pontos részvételt.

Unio—Élesdi AC 3:2. Április 30-án játszotta le az újonnan alakult Báród—Bratea-i „Unio” SC második mérkőzését Bratea-n Élesdi AC csapatával, melyet erős játék után 3:2 arányban győzött le. A gólokat az „Unio” részéről a TSC-ből átlépett Schwartz (2) és Berger (1) rúgták. Az élesdiek góljait Kont (1), az MSE volt játékos és Polynár rúgták.

Lukács Imrét felfüggesztették. A Marosvásárhelyen legutóbb megtartott MTK—MCFR barátságos mérkőzésen Lukács Imre, az MTK egyik vezetője és a Marosmenti Subcommittee Regional kinevezett tagja, reprodukálhatatlan, sértő kifejezésekkel illette a mérkőzésen gyengén bíraskodó Csont Samu (MSE) szöv. gyakorló bírót, sőt — egyesek állítása szerint — tettleg inzultálni is akarta őt. A kolozsvári Comitetul Regional labdarugószakosztálya szerdán este tartott ülésén foglalkozott a legfrissebb marosvásárhelyi botrányral, amelynek tüzetes kivizsgálásáig Lukács Imrét felfüggesztette és távriatlag utasította a Marosmenti Subcommittee-t, hogy nevezett — ügyének befejezéséig — a szövetség és egyesülete életében semminemű működést nem fejtethet ki. Lukács Imrét ezuttal már másodszer volt kénytelen felfüggeszteni a kolozsvári sportikereket.

Holländer Nőé, a Haggibbor agilis fedezetjátékos, aki katonaszkodása idején a dési Unioban játszott, leszerelt és visszatért régi egyesületébe, a Haggibborba.

Külföldi sportszemle

A bécsi zsidó olimpiád. Bécsből jelentik: A június 14-től 19-ig tartó bécsi zsidó olimpiád az osztrák főváros zsidó sportegyesületének, a Hakoahnak új sporttelepén kerül eldöntésre. A programot már teljesen összeállították. Az olimpiádon csak azon zsidó sportegyesületek és ezek versenyzői, tagjai vehetnek részt, amelyek a Makkabi világszövetségnek tagjai. Az olimpiádnak az a célja, hogy az egész közép-európai zsidó sportéletet és az ezzel szorosan összefüggő kulturális munkát a legnagyobb nyilvánosság előtt bemutassa. Az olimpiád három részre tagozódik: szabadtéri sportok, torna és művészeti ágakra. A szabadtéri sportok: futball, uszóverseny, vízpoló, könnyű atlétika, hockey, vívás, tenisz, birkózás és turisztika lesznek. A torna-verseny során csapatverseny szerepén, szabaddagyalatok és egyéni gyakorlatok kerülnek bemutatásra. A művészeti műsort zsidó zenekarok koncertjei, zsiniorádások, sakkverseny és különféle szabadelődások töltik ki.

Bergner és Cziment

tüzifa kereskedése
Munkácsi-u. 28.

GANZ villamosági részvénrtársaság igazgatósága

Piata M. Viteazul
Széchenyi-lér 41. sz. (Széki-palota.)

Elyállal elektromos világítási- és erőátviteli berendezéseket. Izzólámpák, izzólámpa szénpálcák, szerelési anyagok és kisebb motorok állandóan raktáron. — Költségvetéseket és felvilágosításokat díjtalanul nyújt. Telefon 403. 1280

Kássa A.

legelőcsőbb géplakatos és villamoserő átviteli vállalat. Szakmája mindenféle gép- és motorok javítása, gyárak malmok és ipartelemek szerelését, bővítését, javítását jutányosan vállalja. Javító műhely
CLUJ—KOLOZSVÁR, 1288
Cal. Victoriei 99. sz.

Szövátán elsőrangú villa, kongha használatú és egyes szobák június 1-től bérelhető. Bővebbet Berkovits Edénél Marosúdasdon.

Engros eladás!

Rövid, norinbergi, galanterie és papírárúk külföldről raktárra érkeztek

Simplon-áruház

25uj, Calea Reg. Ferdinand Cl. sz. Főpostával szemben. Szakmabeli segéd felvétetik.

Engros eladás!

Erdélynek legdusabban felszerelt nagykereskedése

rövid, nürnbergi, diszmű, játékaru, lakó- és írószerek, lámpa, toilett-szappan, evőeszköz, tűkőr, kefe, cipőkrem, lakat és egyéb a szakmához tartozó árucikkekben. Eladás nagyban!

Nussbaum Testvérek
Targu-Mures—Marosvásárhely
Telefon 200. 1320

Hirdessen az UJ KELET-ben!

M·A·G·V·A·K
és kertgazdasági termékek

Déri Arpád nagykereskedésének és kertgazdaságának bizományi árusítása a Farkas-virág-üzlet (Mátyás király tér 32) és Horváth-csemege-üzletben (Deák Ferencz-utca) megkezdődött!

Szilágyi Eleonora Rt.

Alánlja: Likör, rum különlegességeit. Elsőrendű pezsgőt & borait. Szesz nagyraktár. 1289

Ringli
1/10, 1/8, 1/2 1/1-cs és
citrom
érkezett

Léb Fivérekhez,
Cluj. Telefon 4—71.

RASOL BOROtvÁLÓ POR

Van szerencsém az érdekeltek szives tudomására hozni, hogy az általam készített

Ideal Rasol borotváló por törvényileg védve, kilogrammja 22 leiert kapható ugy kicsinyben mint nagyban. Viszonteladókknak 5 kg-on felüli vételnél nagy árkedvezmény. Megrendelhető a készítőnél

Reszling József fodrász
Cluj, Strada Baritiu (v. Malom-u.) 2. sz. 3726-1

Engros eladás!

Rövid, norinbergi, galanterie és papírárúk külföldről raktárra érkeztek

Simplon-áruház

25uj, Calea Reg. Ferdinand Cl. sz. Főpostával szemben. Szakmabeli segéd felvétetik.

Engros eladás!

Banca Centrala

pentru industrie si comert S. A. Cluj

Deviza üzletekre kúitön osztályt nyitott, amelyet t. ügyfelei figyelmébe ajánl. 000000

Bárdos Jenő
(Au Bon Gout) Fötér 4.
Összes párisi szövet, selyem, kabát, toilette és divatújdonságai 1282 megérkeztek.
Telefon: 917. Olcsó árak!

Cégtáblákat
legelőcsőbban készít 1316
JAKAB
Starda Regala 12a. (volt Majális-u.)

Hercules gyermekek-iggyár Rt.

Főterakat Baumzawelg Arnold, Cluj Strada Reg. Ferdinand (Wesselényi M. u.) 25. szám. Állandó nagy raktár mindenféle gyermekkoszokban. Árjegyzéket Engros kívánatra küld. Engros 3451

APRÓHIRDETÉSEK

250000 árú 1 lei. — Vastagabb betűvel lei. Legkisebb apróhirdetés 200000 lei.

Elveszett nyolcholnapos, him. farkaskutya. Becsülettel megtalálójára Majális-utca 24 alatt álló jutalomban részesül. 3740-1

Mindentéle fordítások román, magyar, angol és francia nyelvre, valamint írógéppel való másolások gyorsan és pontosan készülnek. Fővétel helyi Friedmann hírlapiroda. 3405-1

Jó forgalmu helyen azonnal kiadó és elfoglalható rekviráltmentes új épület, amely áll: 1 fűszerüzlet, korcsmasehelyiség berendezve 3 szoba, konyha, melléképítményekkel. Nagy udvar. Értekezni Györgyiaivi-ut 52. 3746-1.

Eladó alig használt rendki ül széles sezlón és szalanganitúra. Gö ögtemplom-utca 2.

60 m² bádogtelő eladó. Hirsch Tor-dai-ut 2.

Maison Marguerite női kalapazon Cluj, Calea Victoriei 6. (Kossuth L.-u.)

Bocskor, mosótalp, felsőbőr és szijgyártóblank

Állandóan nagy készlet kintalóban és nagyban, legelőcsőbb árak mellett. — Vidéki megrendeléseket ke postaszemélyekben le szállítjuk. — Telefon: 1316 és bocskor: ára 65-70 lei. — Juggapitelénel 3 szobások árkedvezmény. **SÁRISON BŐRÉVÁRT,** Gyulagyár-utca 1. Győztes utca melletti épületben. Telefon: gyár 3-86- lakás 3-87

Első Erdélyrészi Ékszerárúgyár
CLUJ—KOLOZSVÁR, Str. Károlyi (Szappan-u.)

Gyárt és állandó raktár mindenféle ékszerárúkban. Vállal ríliáns munkákat javításokat és alakításokat. Valódi és hamis ékkövek. Foglaltó és vésnök műterem. — Fogászati arany és forrasztó, huzalok és lemezek arany és ezüztben. Nemesfém beváltó!

Telefon int. 2—13. — Sürgöncím: „Juvsero Cluj” 1273

Rottmann Károly és Tsai
részvénrtársaság 1220

Timisora IV. Strada Iancu Vacarescu (Bem-utca) 14. sz.

Szesz-szabadraktár, szeszenaturáló telep. Szilvórium és törkölyfőzde, rum-, likör- és konyakgyár. Bornagykereskedés.

Utazó bőrönd és táska
legjobb minőségben kapható

Farmati bőröndösnél
Cluj, Str. Memorandului (Unio-u.) 16.

„Barzel”
Fierarie - vasüzlet

CLUJ—KOLOZSVAR.
Piata M. Viteazul 13. Telef. 10-49.

KÖZPONTI HÖLGYFODRÁSZ ÉS MANIKÜRSZALON Cal. Reg. Ferd. 13. (udvarban)

Hajfestés, hajmunka, fejmosás, ondolás, fésülés legmodernebb, legjobb kivitelben. Hajat veszek!

PÉTERFI JULISKA

Szarut, szaruhegyet, aggancsot, husolást és csontot, valamint mindennemű tinárhulladékot legmagasabb napi árban vásárol

Szaru- és csontárúgyár Rt. Cluj 1310

UJ KELET

Zsidó Ifjúsági folyóirat

Előfizetési ár egy évre 80 lei.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj, Calea Reg. Ferdinand 48.

Szerkesztőség, hivatal és nyomda Cluj-Kolozsvár, Str. L. Pop. — Brassai-utca

Az UJ Kelet telephelyénél a szerkesztőség, kiadóhivatal, nyomda, tiszteletdíj osztály, Zs. N. Sz.

A kéziratok kizárólag a szerkesztőségnek kell érkeznük. — Kéziratokat adunk vissza és nem tartunk meg.

V. évfolyam,

Német

Az UJ Kelet Folytonos dörnyítés, harag és szeszjég, ultimátum izgalom közepette lami kialakulni a E pillanatban a belgák adják a szavazatot az oroszokhoz Barthou ugy tesz megdöbbsent a deklarációt és Páris azt akarunk haladni a hogy nagy üzleti sző, a belgáknak Donec völgyében voltak, amiket az tak. Most e részben a németek és az amerikaiak országnak érdeke, a belgákkal és kérdés, de a rajn is. A jóvátétel főképp Belgiumot és sző május harmadikán fizetni, jön a sző belga csapatok minden valószerűzet, hogy Németország egyedikén nem fog mert nincs miből.

A jóvátételi bizottság a hatalmas hogy neki igenis a németek az oroszokban lemondott mert ez a német tehát a jóvátételt szelidebb, mint ahogyan nyilatkozatai után ban Franciaország konok kardesörtet Belgiumban, kezd kedni. Lloyd George ról azt mondotta, társra vezethet az leült tárgyalni a németekkel és Rathel. Ez a beszéd nagyon megdöbbsent Lloyd George élezzel mondotta a demokrácia ha kell barátot. Amig ez a mondta, nem volt De mihelyt kimondta kész egykori ellenség s mihelyt leült, Párisban leült mondta, nem cívál. Poincaré rokat érinteni. Utána rázza bar-le-duci is ugy gondolta, mezték. Barthou intimus részletét eseményeknek. És tanács, a legharcos pának, kimondta magáéva teszi a egyezményét.

Perszo vanna többek között av, támadhassa meg hogy Franciaország gesire ne legyen les. A miniszter nyíltan, mely sző Belgiumra, Lengyel antant államaira. és szövetségesei meg mai katonai többi ország sző szintű játék a bék